

**ЄВРОПА
БЕЗ БАР'ЄРІВ**
громадська організація

ПОКАЗНИКИ УКРАЇНИ

У РАМКАХ МЕХАНІЗМУ ПРИЗУПИНЕННЯ

БЕЗВІЗОВИХ РЕЖИМІВ З ЄС

Притулок

Відмови у в'їзді

Неврегульована міграція

Повернення і реадмісія

ЄВРОПА БЕЗ БАР'ЄРІВ

2018

Автор:

Ніджат Ельдаров
Європа без бар'єрів

Редактори:

Ірина Сушко, Павло Кравчук
Європа без бар'єрів

Переклад з англійської:

Марина Олійник

"Європа без бар'єрів" - це українська НУО та аналітичний центр, заснований у 2009 році. Місія організації полягає в тому, щоб знайти новий баланс між свободою пересування, правами людини та безпекою, у прагненні бачити Європу без бар'єрів, а Україну - частиною такої Європи. Діяльність організації спрямована на забезпечення права людини на свободу пересування та підтримку важливих реформ у сферах верховенства права, міграції й управління кордонами, громадського порядку та боротьби з дискримінацією.

Адреса: 01034, Київ, вул. Володимирська, 42, офіс 21.

Тел.: +38 (044) 238-68-43

E-mail: office.europewb@gmail.com

Вебсайт: europewb.org.ua

ВСТУП

У 2005 році ЄС затвердив "Глобальний підхід до міграції та мобільності" (GAMM), спрямований на врегулювання політики зовнішньої міграції та надання притулку у співпраці з третіми країнами. В рамках GAMM було вирішено, що існуючі та можливі майбутні візові діалоги міститимуть конкретні критерії, які повинні виконувати країни-партнери. (The Global Approach to Migration and Mobility, 2011 рік)

У рамках співпраці з країнами Східного партнерства, ЄС розпочав діалог щодо лібералізації візового режиму з Україною у 2008 році, ухваливши відповідний План дій у 2010 році. Україна, у свою чергу, успішно здійснила необхідні реформи щодо безпеки документів, нерегульованої міграції, громадського порядку та фундаментальних прав у подальші роки. Як наслідок, рішення про внесення України до переліку країн, щодо громадян яких скасовано візові вимоги, набуло чинності 11 червня 2017 року, ставши історичним моментом для країни. (European Commission, 2018a)

З іншого боку, через значне збільшення кількості заявок на притулок з країн Західних Балкан після отримання ними безвізового режиму, а також європейську міграційну кризу виникла потреба в більш ефективному і всебічному контролі потоків нерегульованої міграції з боку ЄС. Тому Європейський Союз запровадив Механізм призупинення безвізових режимів, покликаний контролювати дотримання критеріїв візової лібералізації країнами, що отримали безвіз. (Trauner, 2017). Згідно з цим новим інструментом, призупинення може бути ініційоване державами-членами або Європейською Комісією у таких випадках:

1. суттєве зменшення співпраці у реадмісії;

2. суттєве збільшення ризиків для державної політики чи внутрішньої безпеки держав-членів;
3. суттєве збільшення кількості заявок на пошук притулку від третіх країн із низьким рівнем визнання;
4. суттєве збільшення кількості громадян третіх країн, яким відмовляють у в'їзді та які перебувають нелегально на території держави-члена. (Регламент 2017/371 Європейського Парламенту та Ради, що вносить зміни до Регламенту Ради (ЄС) № 539/2001, 2017)

20 грудня 2017 року був опублікований перший звіт за Механізмом призупинення безвізового режиму. У звіті, окрім інших міркувань, Україні рекомендується посилити співпрацю з відповідними установами ЄС, щоб запобігти ризикам, пов'язаним з неврегульованою міграцією. (European Commission, 2017 рік).

У даній аналітичній записці розглянуто поточну ситуацію з неврегульованою міграцією з України до ЄС.

НЕЛЕГАЛЬНЕ ПЕРЕБУВАННЯ

Більшість українців, які подорожують країнами ЄС та Шенгенської зони, обирають законні шляхи отримання дозвільних документів. Станом на 31 грудня 2017 року громадяни України мали 1.132.383 дійсних дозволів на проживання в країнах ЄС, що на 1.6% більше у порівнянні з попереднім роком. Близько 51% (578.151) дозволів було видано на здійснення оплачуваної діяльності. (Євростат, 2018a). Тим не менше, в 2017 році в консульствах України було видано 694.349 шенгенських віз (удвічі менше, ніж у 2016 році) (Європейська комісія, 2018b). Скорочення кількості виданих віз обумовлене початком дії безвізового режиму для України, адже за перший рік понад мільйон українців скористались

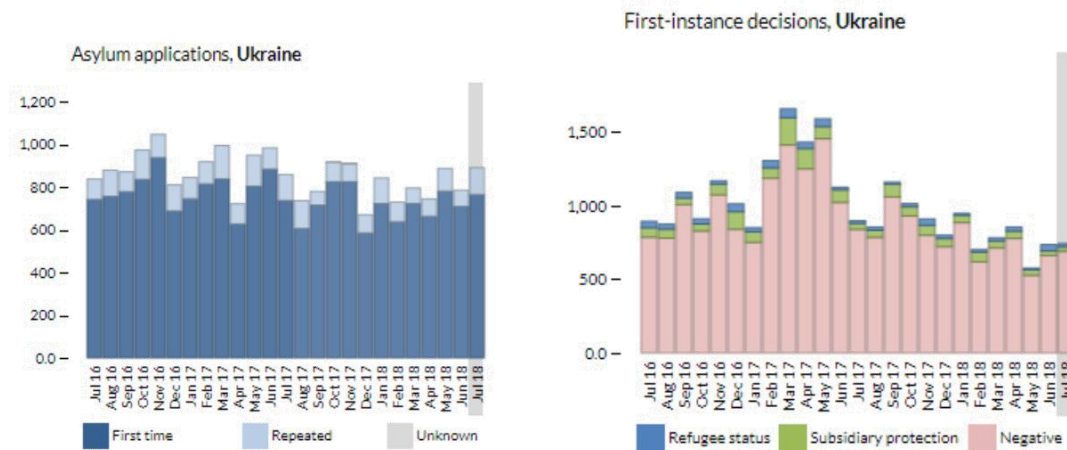
безвізовим режимом. (EaP Panel on Migration, Mobility and Integrated Border Management, 2018a).

Кількість виявлених українців, які нелегально перебувають у державах-членах ЄС в 2017 році, зросла до 33.795, що в порівнянні з 2016 роком більше на 12%. Більше половини нерегульованих українських мігрантів виявили у Польщі (19.815), в той час як Угорщина (3.955) , Німеччина (2.405), Словаччина (1.740) та Чехія (1.510) теж мали доволі значну кількість нерегульованих мігрантів з України. (Eurostat, 2018b)

ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ З УКРАЇНИ

За перші сім місяців 2018 року у країнах ЄС було зареєстровано 5 305 заявок від українців на пошук притулку. 88% заявок (4.685) були подані заявниками, що звернулися з проханням про притулок уперше. Найбільш популярними країнами для шукачів притулку були Італія (1.550), Іспанія (1.180) та Німеччина (620) (Євростат, 2018с). Ці дані свідчать про подальшу тенденцію до зменшення кількості заявників з України після падіння на 19% у 2017 році та 43% у 2016 році (розрахунки на основі Eurostat (2018 року)).

Крім того, було ухвалено 4.405 рішень щодо заявок на пошук притулку громадянам України у 2017 році, серед яких лише 325 прийнятих рішень були позитивними. Частка осіб, котрі отримали захист серед українців становила близько 7,3% в 2017 році. Це значно вище, ніж частка, визначена механізмом призупинення безвізового режиму як "низька" (низький рівень визнання разом зі збільшенням кількості заявок на пошук притулку можуть стати підставою для запуску механізму призупинення) (Eurostat, 2018р.)

Джерело: Європейський офіс з питань надання притулку

ВІДМОВИ У В'ЇЗДІ

33.525 громадянам України було відмовлено у в'їзді до країн ЄС у 2017 році, що на 46% більше в порівнянні з 2016 роком. Найчастіше українцям відмовляли у в'їзді до Польщі (25.255), Угорщини (2.980) та Румунії (1.715) (Євростат, 2018 рік). У той же час дані, надані агентством Frontex, показують, що 2017 року зростання становило 34% (Frontex, 2018).

Зокрема, 9.712 українцям було відмовлено у в'їзді в перші три місяці після лібералізації віз. Переважна більшість з них (4.009) не мала відповідної документації, що обґрунтувала б мету та умови перебування, тоді як відсутність дійсної візи та дозволу на проживання (2.253), а також відсутність достатніх засобів існування, пов'язаних з періодом та формою перебування (або засобів, аби повернутися до країни походження/транзиту) (1.054) також були основними причинами відмови. Серед мандрівників, яким було відмовлено у в'їзді до країн ЄС через відсутність відповідної документації, що підтверджує мету та умови перебування, було найбільше українців (36%). Крім того, на сухопутному кордоні українські мандрівники мали найбільшу частку (35%) відмов у в'їзді через фальшиві документи. (Frontex, 2018)

ПОВЕРНЕННЯ ТА РЕАДМІСІЯ

З 2013 р. кількість українців, яких повернули за постановою про виїзд із країн ЄС, щорічно збільшувалась і сягнула максимуму в розмірі 26.560 у 2017 році. Найбільше постанов про виїзд було видано українцям у Польщі (17.735), Німеччині (1.670), Словаччині (1.420) та Бельгії (1.060) (Eurostat, 2018р)

21.325 громадян України добровільно виїхали з території країн-членів ЄС у 2017 році. Кількість депортованих українців було значно меншим: 1.570. (Eurostat, 2018р)

Крім того, спостерігалось невелике зниження (з 783 в 2016 р. до 553 в 2017 р.) у кількості затриманих іноземців, що намагалися незаконно в'їхати до Європейського Союзу з території України через транзитний маршрут. Більшість затриманих мігрантів були громадянами В'єтнаму (135), Індії (89), Туреччини (53) та Бангладеш (44). Тим не менше, Україна не була основним маршрутом для незаконних транзитних мігрантів. (Derkach, 2018)

Співпраця з Україною щодо реадмісії була охарактеризована як позитивна - як для ЄС, так і для держав-членів. (European Commission, 2017)

ВИСНОВОК

Йоханнес Ган, Європейський комісар з питань Європейської політики сусідства та переговорів щодо розширення, нещодавно підкреслив, що *запровадження Механізму призупинення для України наразі не очікується*. Це свідчить про успішну співпрацю між ЄС та Україною у сфері міграції. (EaP Panel on Migration, Mobility and Integrated Border Management, 2018b)

Аналіз останніх тенденцій міграції з України до ЄС веде до аналогічного висновку. Зокрема, Україна та ЄС ефективно співпрацювали у сфері реадмісії, а більшість українських громадян, яким наказали виїхати з території ЄС, повернулися добровільно. Крім того, частка *заявок на пошук притулку від*

українців до країн-членів ЄС у 2018 році не збільшилась після суттєвого зменшення в 2016 та 2017 роках.

Проте кількість громадян України, яким відмовили у в'їзді в ЄС, зростає.

Тому Україні варто збільшити співпрацю на кордонах з країнами-членами ЄС, особливо з Польщею, Румунією та Угорщиною. Крім того, ЄС рекомендує Україні продовжувати інформаційні кампанії з метою підвищення обізнаності громадян України щодо умов користування безвізом з метою досягнення стабільного управління міграцією. (Європейська Комісія, 2017).

Крім того, Україна повинна продовжувати прогресивну співпрацю з ЄС у сфері реадмісії в майбутньому, а також провести інші реформи, зазначені у першому звіті за Механізмом призупинення, щоб і далі користатися всіма перевагами візової лібералізації з Європейським Союзом.

ПОСИЛАННЯ

1. Derkach, O. (2018). Illegal Migration in Eastern Europe and Ukraine. *Border Security Report*, [online] 9, pp.16-17. Available at: http://eapmigrationpanel.org/sites/default/files/border_security_report.pdf
2. EaP Panel on Migration, Mobility and Integrated Border Management (2018a). *Over one million Ukrainians already enjoy EU visa-free regime*. [online] Available at: <http://eapmigrationpanel.org/en/news/over-one-million-ukrainians-already-enjoy-eu-visa-free-regime>
3. EaP Panel on Migration, Mobility and Integrated Border Management (2018b). *European Commissioner Hahn: No risks of suspension of visa-free travel because of Ukrainians* [online] Available at: <http://eapmigrationpanel.org/en/news/european-commissioner-hahn-no-risks-suspension-visa-free-travel-because-ukrainians>
4. European Commission (2017) *Report from the Commission to the European Parliament and the Council: First report under the Visa Suspension Mechanism*. Brussels.
5. European Commission (2018a). *Visa liberalisation with Moldova, Ukraine and Georgia - Migration and Home Affairs - European Commission*. [online] Migration and Home Affairs - European Commission. Available at: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/eastern-partnership/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en
6. European Commission (2018b): *Visa statistics for consulates, 2017*. In: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy_en
7. Eurostat (2018a): *All valid permits by reason, length of validity and citizenship on 31 December of each year*

8. Eurostat (2018b): Third country nationals found to be illegally present - annual data
9. Eurostat (2018c): Asylum and first time asylum applicants - monthly data
10. Eurostat (2018d): Final decisions on applications by citizenship, age and sex - annual data
11. Eurostat (2018e): Third country nationals refused entry at the external borders - annual data
12. Eurostat (2018f): Third country nationals returned following an order to leave - annual data
13. Eurostat (2018g): Third-country nationals who have left the territory by type of return and citizenship
14. Eurostat (2018e): Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex - annual data
15. Frontex (2018): Frontex Risk Analysis Network Quarterly Report (Q3) Warsaw. In:
https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/FRAN_Q3_2017.pdf
16. Regulation (EU) 2017/371 of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation (EC) No 539/2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement (revision of the suspension mechanism) [2017] OJ/L/61
17. The Global Approach to Migration and Mobility (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions) [2011] COM/2011/0743
18. Trauner, F. (2017). The EU visa suspension mechanism. *European Union Institute for Security Studies: Issue Alert*, [online] 2, pp.1-2. Available at:

[https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Alert%20%20V
isas.pdf](https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Alert%20%20V
isas.pdf)